Centraal Planbureau

> Retouradres: Centraal Planbureau, Postbus 80510, 2508 GM, Den Haag

Ministerie van Financiën
Dr. J.J.J. J
MKBA Kernteam, Postvak KV 3.52
Bureau Strategische Analyse
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Centraal Planbureau
Van Stolkweg 14
Postbus 80510
2508 GM Den Haag

T (070) 3383 380
I www.cpb.nl

Datum: 24 maart 2016
Betreft: Beoordeling Werkwijzer MKBA Sociaal Domein

NB: Gezamenlijke brief door PBL en CPB.

Uw kenmerk

Ons kenmerk
16 00173

Bijlagen

Bij beantwoording van deze brief graag ons kenmerk vermelden.

Geachte heer J,

In de Kabinetsbrief van 6 december 2013 bij de Algemene MKBA Leidraad is aangekondigd dat van de algemene MKBA-leidraad werkwijzers voor specifieke beleidsterreinen zullen worden afgeleid. Deze werkwijzers geven voor de beleidsterreinen nadere invulling aan de richtlijnen en voorschriften die in de algemene leidraad worden beschreven. Het initiatief voor het uitwerken van werkwijzers ligt bij de departementen. In de Kabinetsbrief is ook aangekondigd dat CPB en PBL zullen toetsen of de werkwijzers aan de algemene leidraad voldoen.

De ministeries van VWS, OCW, SZW en BZK hebben aan SEO Economisch Onderzoek en Marc Pomp de opdracht gegeven om voor hun beleidsterreinen een werkwijzer op te stellen. Deze 'Werkwijzer voor kosten-batenanalyses in het sociale domein' is door CPB en PBL getoetst. Daarbij is nagegaan in welke mate er afwijkingen van en aanvullingen op de algemene leidraad zijn en of deze afwijkingen dan wel aanvullingen onderbouwd zijn en zinvol zijn voor de beleidsterreinen. Daarnaast is nagegaan in welke mate concrete empirische informatie beschikbaar is om een MKBA op te kunnen stellen. Deze brief bevat de bevindingen.

De werkwijzer kosten-batenanalyse in het sociale domein is een lijvig rapport. Het brengt informatie bij elkaar voor het opstellen van MKBA's op tien beleidsterreinen van vier ministeries. De reden dat gekozen is voor een gezamenlijke werkwijzer is dat de soorten kosten en baten op de beleidsterreinen van deze ministeries deels overeen komen. Daarom is gekozen voor een opzet waarbij wordt beschreven hoe in een MKBA moet worden omgegaan met verschillende soorten effecten die kunnen optreden bij beleid op de verschillende beleidsterreinen. De soorten effecten omvatten gezondheid, arbeidsmarkt, onbetaalde arbeid, kennis en vaardigheden, woonomgeving, cultuur en erfgoed en de verdeling van effecten. Deze opzet zorgt voor consistentie in het meten en waarderen van effecten over de verschillende beleidsterreinen. Ook ontstaat een mooi overzicht over de beschikbare empirie. De werkwijzer is ondanks de veelheid aan onderwerpen goed

toegankelijk; de verschillende onderwerpen zijn goed terug te vinden. Er is veel aandacht voor het wegwijs maken van de gebruiker, en voor het overbrengen van de belangrijkste aanwijzingen.

De veelheid aan onderwerpen en de opzet hebben echter ook het nadeel dat de gebruiker van de werkwijzer bij het opstellen van een MKBA voor een concrete maatregel wordt geconfronteerd met een puzzel hoe de verschillende aanbevelingen en effecten in elkaar passen. In welke mate dit moeilijkheden oplevert, zal in de praktijk moeten blijken.

De werkwijzer kosten-batenanalyse in het sociaal domein is in lijn met de voorschriften en richtlijnen van de algemene MKBA leidraad. Door veel informatie uit de algemene leidraad over te nemen is de werkwijzer zelfstandig bruikbaar voor het opstellen van MKBA's. Dat is een voordeel. Alleen voor onderwerpen waarin deze werkwijzer niet voorziet, is de algemene MKBA leidraad dan de aangewezen bron. In de werkwijzer is voor veel effecten concrete empirische informatie gegeven waarbij is aangegeven welke empirische effecten dienen te worden gebruikt. Deze informatie is gecheckt door verschillende experts en in lijn met de huidige stand van de wetenschap bevonden.

Er zijn drie aanvullingen op de algemene MKBA-leidraad. Er wordt een afwegingskader gepresenteerd waarmee gekozen kan worden tussen MKBA en andere methoden om beleidsplannen te beoordelen. Er wordt onderscheid gemaakt tussen drie soorten KBA's, die verschillen qua doel van de KBA en in de kwaliteit van het onderliggende effectenonderzoek. Ten derde wordt een aanbeveling gedaan om verdelingseffecten goed in kaart te kunnen brengen.

Het eerste onderdeel is behulpzaam om de MKBA en het gebruik daarvan goed te kunnen positioneren ten opzicht van andere methoden. Het onderscheiden tussen typen MKBA's kan in de praktijk een welkome aanvulling zijn. Wat hierbij van belang is, is dat nagegaan wordt wat de kwaliteit van de onderliggende effectenonderzoek is. Dat daar op deze manier extra aandacht voor gevraagd wordt, is nuttig. De precieze benaming van het type MKBA is minder belangrijk; daar moet de (mogelijk semantische) discussie dan ook niet over gaan.

De derde aanvulling betreft het bijhouden van een kruistabel van effecten en actoren. Deze dient om de verdelingseffecten in kaart te brengen en ook tijdens het uitvoeren van de MKBA bespreekbaar te houden.

Er zijn geen afwijkingen van de voorschriften en richtlijnen van de algemene MKBA-leidraad geconstateerd.

Centraal Planbureau

Datum
24 maart 2016

Ons kenmerk
16 00173

Bij beantwoording van deze brief graag ons kenmerk vermelden.

Concluderend kunnen wij stellen dat deze werkwijzer met zijn aanvullingen een goede leidraad vormt voor het opstellen van MKBA's in het sociale domein. Praktijkervaring zal leiden tot aanpassingen, aanvullingen en preciseringen van de werkwijzer. Voor de werkwijzer geldt, net als voor de algemene MKBA-leidraad, dat er altijd ruimte moet zijn voor de MKBA-opsteller om gemotiveerd van de voorschriften en richtlijnen af te wijken.

Wij hopen dat deze werkwijzer snel in de praktijk toegepast zal worden.

Hoogachtend,

Prof.dr. C.J.M. Kool
Onderdirecteur CPB

Prof.dr.ir. J.Th. Mommaas
Directeur PBL